

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

WP-XI.431.1.61.2014

Kraków, 8 stycznia 2016 r.

Pan
Witold Kramarz
Dyrektor Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Krakowie
ul. Józefińska 14
30-529 Kraków

Zespół Kontrolny Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 525), art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), art. 175 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z późn. zm.), przeprowadził w okresie od 8 grudnia 2014 roku do 27 maja 2015 roku kontrolę kompleksową w kierowanym przez Panią Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie.

Zakres kontroli obejmował: organizację Ośrodka oraz kwalifikacje kadr, realizację zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy o pomocy społecznej w 2014 roku, realizację wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” oraz pracę socjalną. Ustalenia zawarto w protokole, przekazanym do jednostki pismem z 20 sierpnia 2015 roku.

Do protokołu wniosła Pani zastrzeżenia pismem z 8 września 2015 roku (znak: SW.0810.2.2015). Zespół inspektorów część zastrzeżeń uwzględnił i w tym zakresie wniesiono do niego stosowne poprawki, natomiast w pozostałym zakresie zastrzeżeń nie uznano i stanowisko w tej sprawie przekazano pismem z 22 października 2015 roku, znak WP-XI.431.1.61.2014. Pismem z 3 listopada 2015 roku, znak SW.0810.2.2015, poinformowała Pani o odmowie podpisania ww. protokołu.

W związku z powyższym w oparciu o § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, zespół inspektorów podpisał protokół, którego 1 egzemplarz przekazujemy wraz z niniejszym wystąpieniem pokontrolnym.

W trakcie kontroli oceniano pracę Jednostki, zarówno pod kątem sposobu realizacji poszczególnych zadań, jak i pod względem prowadzonej dokumentacji, przyznając ogólnie **ocenę pozytywną z nieprawidłowościami**. Ośrodek oceniono pozytywnie pod względem pracy socjalnej i różnorodności działań podejmowanych na rzecz klientów MOPS. Powyższa ocena jest natomiast wynikiem stwierdzonych w toku prowadzenia czynności kontrolnych uchybień, m.in. dot. kwestii organizacyjnych oraz przeprowadzonych przez Ośrodek postępowań względem klientów pomocy społecznej, a także nieprawidłowości dotyczących sposobu realizacji zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, polegającego na wypłacie wynagrodzenia opiekunom za sprawowania opieki.

Działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), proszę Panią Dyrektora o podjęcie działań zmierzających do usunięcia uchybień opisanych poniżej:

1. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zgodnie z art. 16b ust. 2 pkt. 3 ustawy o pomocy społecznej elementy, tj. diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętych strategią, oraz określenie:

- celów strategicznych projektowanych zmian,
- kierunków niezbędnych działań,
- sposobów realizacji strategii,
- ram finansowych dotyczących przyjętych zadań (działań),
- wskaźników realizacji działań.

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr V/51/07 Rady Miasta Krakowa z dnia 31 stycznia 2007 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa, na lata 2007 – 2013.

Przedstawiony kontrolującym w grudniu 2014 projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2014-2020 nie był kompletny (brak np. „4. Monitoring i ewaluacja”), ale zawierał elementy wymagane w art. 16b ust. 2 pkt. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Wprawdzie kontrolą była objęta realizacja zadań gminy w roku 2013, ale należy zauważyć, iż sytuacja, w której w gminie przez okres, co najmniej 1,5 roku nie została przyjęta gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, nie może zostać uznana za właściwe rozwiązanie.

ZALECENIE:

Podjęcie działań zmierzających do zakończenia prac nad projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2014-2020 i przekazanie go Prezydentowi Miasta Krakowa.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy zrealizować w terminie do 31 marca 2016 roku.

2. W trakcie kontroli ustalono, że pracownicy socjalni zatrudnieni w MOPS posiadają kwalifikacje wymagane na ww. stanowisku pracy, za wyjątkiem jednej osoby Pani Marty F., która została zatrudniona w Ośrodku 23 lutego 2004 roku, początkowo na okres próbny do 23 maja 2004 roku, jako pracownik socjalny. W przedłożonych aktach widniała ponadto umowa o pracę zawarta na okres od 24 maja 2004 roku do 24 maja 2005 roku oraz umowa o pracę zawarta 25 maja 2005 na czas nie określony - w zawodzie pracownik socjalny. W trakcie kontroli ww. osoba korzystała z urlopu macierzyńskiego (od 7 czerwca 2014 roku do dnia 5 grudnia 2014 roku) oraz urlopu rodzicielskiego (do 5 czerwca 2015 roku). Ukończyła w 2004 roku studia na kierunku nauki o rodzinie w zakresie wiedza o rodzinie i społeczeństwie, uzyskując tytuł licencjata i następnie w 2005 roku tytuł magistra.

W momencie zatrudnienia Pani Marty F., tj. w 2004 roku, art. 49 ust.1 i 2 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 z późn. zm.) miał następujące brzmienie: „1. Pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom pracownika socjalnego, dyplom ukończenia studiów wyższych w wyższej szkole zawodowej o specjalności „praca socjalna” lub ukończyła studia wyższe na kierunkach: pedagogika, politologia i nauki społeczne, psychologia, socjologia.

2. Osoby posiadające wykształcenie wyższe o kierunkach nie wymienionych w ust. 1, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy ukończyły bądź rozpoczęły specjalizację z zakresu pracy socjalnej oraz organizacji pomocy społecznej, zachowują lub uzyskują uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.”.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia należy stwierdzić, iż ww. osoba w dniu zatrudniania nie spełniała, ani obecnie nie spełnia wymogów określonych w zapisach ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Należy zaznaczyć, iż nie miało to wpływu na spełnianie normy zatrudnienia, o której mowa w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, gdyż Ośrodek zatrudnia więcej pracowników socjalnych, niż przewiduje ww. norma.

ZALECENIE:

Zatrudnianie na stanowisku pracownika socjalnego osób posiadających kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować na bieżąco.

3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wykonywały w roku 2013 - 163 osoby zatrudnione przez Fundację na Rzecz Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy w Krakowie w formie umowy zlecenia lub umowy o pracę. 1 z osób wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie posiada kwalifikacji, o których mowa w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.). Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia: „2. Osoby świadczące specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi muszą posiadać co najmniej półroczny staż w jednej z następujących jednostek:

- 1) szpitalu psychiatrycznym;
- 2) jednostce organizacyjnej pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) placówce terapii lub placówce oświatowej, do której uczęszczają dzieci z zaburzeniami rozwoju lub upośledzeniem umysłowym;
- 4) ośrodka terapeutyczno-edukacyjno-wychowawczym;
- 5) zakładzie rehabilitacji;
- 6) innej jednostce niż wymienione w pkt 1-5, świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.”.

Jeden z opiekunów wykonujących usługi przed rozpoczęciem ich wykonywania posiadał staż ograniczony do: „Staż cząstkowy w dziedzinie psychiatrii w Szpitalu Specjalistycznym im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Oddział Psychiatrii Okres: 15.10.2012 – 11.11.2012 r.” – czyli krótszy niż jeden miesiąc. Jak wyjaśniono: „Pan (...) został zatrudniony w związku z koniecznością zatrudnienia mężczyzny do podopiecznych (...), którzy nie wyrażali zgody na świadczenie usług przez kobiety. Fundacja w tym okresie nie dysponowała wolnym opiekunem mężczyzną, w związku z czym odstąpiono od spełnienia wymogu posiadania wymaganego stażu, z uwzględnieniem posiadania szczególnych kwalifikacji do świadczenia określonych specjalistycznych usług opiekuńczych, które to kwalifikacje zostały opisane w piśmie z dnia 12.12.2014 r. Pan (...) był zatrudniony w okresie 04-30.04.2013 r.

Pan (...) został zatrudniony w Fundacji Na Rzecz Osób Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy w Krakowie od dnia 4 kwietnia 2013 r. do dnia 30.04.2013. Podstawą zatrudnienia była kwalifikacja – zawód lekarz, oraz to, że odbył staż cząstkowy w dziedzinie psychiatrii w okresie 15.10.2012 – 11.11.2012 uprawniający do samodzielnego wykonywania następujących czynności:

- ocena stanu psychicznego z uwzględnieniem specyfiki wieku rozwojowego i podeszłego;

- ocena wpływu czynników somatycznych na stan psychiczny chorego;
- ocena wpływu czynników psychicznych i środowiskowych na stan somatyczny chorego;
- ocena czynników patogennych w rodzinie chorego;
- ocena patogennego znaczenia kryzysów rozwojowych oraz doświadczeń związanych z chorobą (ostra, przewlekła, terminalna) i leczeniem;
- nawiązanie właściwego kontaktu z osobą z zaburzeniami psychicznymi i mobilizowanie do współdziałania w leczeniu, unikanie oddziaływań jatrogennych;
- prowadzenie interwencji kryzysowej;
- prowadzenie psychoterapii podtrzymującej;
- stosowania podstawowych grup leków psychotropowych z uwzględnieniem profilaktyki uzależnień lekowych.

Za podpisaniem umowy cywilno-prawnej z Panem (...) przemawiały następujące okoliczności:

1. W specjalistycznych usługach opiekuńczych w Fundacji Na Rzecz Osób Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy w charakterze opiekunów w przeważającej większości są zatrudniane kobiety. Tego rodzaju usługi opiekuńcze cieszą się małym zainteresowaniem ze strony mężczyzn. W wielu przypadkach do opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi bardziej pożądaną jest wysłanie opiekuna niż opiekunki. Dlatego dla Fundacji Na Rzecz Osób Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy zatrudnianie opiekunów mężczyzn jest czynnikiem znaczącym.

2. Zawód lekarza jest zawodem o wysokim autorytecie i dużym zaufaniu społecznym. Zatrudnienie lekarza podnosi prestiż specjalistycznych usług opiekuńczych i wzbudza zaufanie ze strony podopiecznych, który to czynnik jest bardzo pożądanym w procesie terapii - opieki.

3. Pan (...) był zatrudniony w przypadku dwóch szczególnych decyzji specjalistycznych usług opiekuńczych:

a. MOPS Filia Nr 1 (...) (usługi realizowane 1 dzień w tygodniu piętek w wymiarze 2 godzin). U Pana (...) zdiagnozowano chorobę alkoholową, polineuropatię alkoholową, której skutkiem były zaburzenia chodzenia, bóle kręgosłupa i bóle stawów. Podopieczny trudny we współpracy, często pod wpływem alkoholu. W dniu 04.10.2014 MOPS wstrzymał realizację usług z powodu choroby alkoholowej szeroko uzasadniając decyzję administracyjną.

b. MOPS Filia Nr 8 (...) (usługi realizowane 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w wymiarze 4 godzin). Pan (...) jest osobą niewidomą, w nastroju depresyjnym, wymaga wsparcia w wielu czynnościach życiowych, częstokroć wymaga wsparcia fizycznego, częstokroć wymaga podtrzymania w trakcie spacerów, gdyż jego stan zdrowia powoduje zachwiania równowagi. Z obawy przed przewróceniem się toleruje tylko opiekunów mężczyzn. Jak wynika z wyjaśnień sam wykonawca usług zdawał sobie sprawę, iż opiekun nie ma kwalifikacji w zakresie odpowiedniego stażu pracy, a decyzję o jego zatrudnieniu podjęto z innych przyczyn. Nie negując faktu, iż te względy w pewnym stopniu wyjaśniają motyw podjęcia decyzji o skierowaniu tej osoby do wykonywania usług, należy stwierdzić, iż są z punktu widzenia prawa irrelewantne (tzn. prawnie bez znaczenia) i nie dawały podstawy do odstąpienia od wymogów określonych w ww. rozporządzeniu.

W § 4 ust. 36 umowy z 29 stycznia 2013 roku o powierzeniu realizacji zadania publicznego wraz z aneksami zastrzeżono, iż: „Zleceniobiorca zobowiązuje się zatrudnić do wykonywania usług osoby z odpowiednim przygotowaniem do wykonywania obowiązków w zakresie realizacji ww. usług zgodnie z rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (...)

„ – tak więc należy stwierdzić, iż gmina Kraków starała się zabezpieczyć wykonywanie usług przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

ZALECENIE:

Wzmocnienie nadzoru na podmiotami realizującymi specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w celu uniknięcia sytuacji, w której wykonywałyby je osoby nieposiadające kwalifikacji określonych w § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

4. Realizację zadania w zakresie świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych zlecono w drodze otwartego konkursu ofert, Fundacji Na Rzecz Chorych na SM im. Bł. A. Salawy. 29 stycznia 2013 roku z fundacją zawarto umowę o powierzeniu realizacji zadania publicznego na lata 2013-2015. Do dnia rozpoczęcia kontroli umowę aneksowano: 24 kwietnia 2013 roku, 29 maja 2013 roku, 9 grudnia 2013 roku oraz 14 stycznia 2014 roku.

Zgodnie § 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych: *„Oplata za specjalistyczne usługi jest wnoszona przez osobę uzyskującą pomoc w formie specjalistycznej usługi lub jej opiekuna, bezpośrednio lub przelewem do kasy urzędu gminy, w terminie do 15. dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym wykonano usługę.”* Zgodnie z § 4 ust. 41 i 42 ww. umowy Fundacja zobowiązała się do pobierania od osób objętych usługami należności za wykonywanie tych usług w wysokości określonej decyzją oraz do przekazywania ich na rachunek bankowy realizatora zadania w terminach:

- do 5 dnia miesiąca – należności pobrane od 26 dnia do końca poprzedniego miesiąca,
- do 15 dnia miesiąca – należności pobrane od 1 do 10 dnia miesiąca,
- do ostatniego dnia miesiąca – należności pobrane od 11 do 25 dnia miesiąca.

Rozwiązanie polegające na pobieraniu opłat od świadczeniobiorców przez podmiot realizujący zadanie pozostaje w sprzeczności z przytoczonym wyżej zapisem rozporządzenia. Na pytanie *„Jak wynika z informacji przekazanych przez Kierownika i pracowników Filii nr 2, występują przypadki, iż osoby wnoszą odpłatność do rąk opiekunów, a środki przekazywane są przez realizatora w sposób ustalony umową. Ponieważ par.5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych przewiduje, iż opłata ma być wnoszona przez osobę lub jej opiekuna bezpośrednio lub przelewem do kasy urzędu gminy, proszę o określenie powodów odstąpienia od realizacji tego zapisu?”* udzielono odpowiedzi, iż: *„Osoby objęte specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi mają możliwość wnoszenia odpłatności bezpośrednio do kasy, przelewem lub za pośrednictwem opiekuna świadczącego usługi.*

Wprowadzenie możliwości dokonywania odpłatności za pośrednictwem osoby świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze wynikało z potrzeb osób objętych tymi usługami. Dla osób nieposiadających własnego rachunku bankowego dokonywanie płatności przelewem pociąga za sobą konieczność ponoszenia dodatkowych opłat. Wnoszenie opłaty bezpośrednio do kasy możliwe jest wyłącznie w kasie mieszczącej się w budynku ośrodka przy ul. Józefińskiej – jest to jedyna kasa funkcjonująca w MOPS. Dla części osób objętych wsparciem jest znacznie utrudniony z uwagi na odległość usytuowania kasy od ich miejsca zamieszkania. Ponadto nie wszystkie osoby, którym świadczone są usługi są w stanie udać się do kasy celem dokonania płatności z uwagi na

ograniczenia związane ze stanem zdrowia. Zastosowane rozwiązanie usprawnia wnoszenie odpłatności.

Obecnie wnoszenie odpłatności za pośrednictwem opiekuna jest stosowane przez ok. 20% osób objętych usługami”.

ZALECENIE:

Pobieranie opłat za wykonane specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, bezpośrednio lub przelewem do kasy urzędu gminy, w terminie do 15 dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym wykonano usługę, zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

TERMIN REALIZACJI

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

5. Na podstawie postanowienia z 26 października 2012 roku (sygnatura akt IIIR Ns/1834/12/P) wynagrodzenie wypłacano kuratorowi a nie opiekunowi prawnemu. W roku 2013 na podstawie tego postanowienia wypłacono kuratorowi 5040 zł (w tym 720 zł za 2012 rok). Jak wyjaśnił Kierownik Działu organizacyjnego MOPS: „(...) *W razie braku podstaw do pokrycia wynagrodzenia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej na podstawie art. 179 § 1 k.r.o., wynagrodzenie to jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej (art. 162 § 3 w związku z art. 178 § 2 k.r.o. i art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).*

W załączeniu przekazuję szczegółowe wyjaśnienie w uchwale SN z dnia 28 marca 2014r. Sygn. akt III CZP 6/14 w sprawie przyznania wynagrodzenia za sprawowanie kurateli nad osoba częściowo ubezwłasnowolnioną. (...)”

Zgodnie z art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 roku Nr 175, poz.1362 z późn. zm.): „1. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Wynagrodzenie to obliczone w stosunku miesięcznym nie może przekraczać 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres poprzedzający dzień przyznania wynagrodzenia.”. Art. 18 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy stwierdza, iż: „Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy: (...) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.”. Ww. świadczenie pieniężne z pomocy społecznej zostało do ustawy o pomocy społecznej dodane na podstawie art. 6 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz. 1431).

Z przepisów ustawy o pomocy społecznej wynika wprost, iż jednym ze świadczeń z pomocy społecznej jest wypłata wynagrodzenia z tytułu sprawowania opieki, a nie wynagrodzenia z tytułu realizowania obowiązków kuratora. W konsekwencji wypłacanie wynagrodzenia kuratorom nie jest zadaniem zleconym gminy z zakresu pomocy społecznej, gdyż zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej jest nim jedynie wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

W pismach Wydziału Finansów i Budżetu Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie w 2013 roku (znak: WF-I.3111.18.14.2013 z 5 kwietnia, WF-I.3111.18.22.2013 z 26 kwietnia, WF-I.3111.18.36.2013 z 11 lipca, WF-I.3111.18.22.2013 z 9 października, WF-I.3111.18.57.2013 z 20 grudnia) wskazano, iż Zarządzeniem nr:

- 112/13 Wojewody Małopolskiego z 4 kwietnia 2013 roku,

- 139/13 Wojewody Małopolskiego z 25 kwietnia 2013 roku,
- 221/13 Wojewody Małopolskiego z 10 lipca 2013 roku,
- 326/13 Wojewody Małopolskiego z 8 października 2013 roku,
- 533/13 Wojewody Małopolskiego z 19 grudnia 2013 roku,

zwiększony został plan dotacji na wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki oraz na obsługę tego zadania, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 9 oraz ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Na podstawie art. 1 pkt 34 i 36 ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw nadano też nowe brzmienie, odpowiednio art. 162 i art. 179 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.).

Art. 179 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stwierdza, że: *„Organ państwowy, który ustanowił kuratora, przyzna mu na jego żądanie stosowne wynagrodzenie za sprawowanie kurateli. Wynagrodzenie pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której kurator jest ustanowiony, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie pokrywa ten, kto żądał ustanowienia kuratora”*, natomiast zgodnie z art. 162 § 1 i 3 ww. ustawy: *„§ 1. Sąd opiekuńczy przyzna opiekunowi za sprawowanie opieki na jego żądanie stosowne wynagrodzenie okresowe albo wynagrodzenie jednorazowe w dniu ustania opieki lub zwolnienia go od niej (...).*

§ 3. Wynagrodzenie pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której opieka została ustanowiona, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej”.

Ww. przepisy dotyczące wynagrodzenia z tytułu sprawowania opieki i kurateli są częściowo sformułowane w sposób odmienny. W odniesieniu do opieki, zgodnie z art. 162 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w przypadku osoby, dla której opieka została ustanowiona, jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, ustawodawca przewidział, iż, w takiej sytuacji wynagrodzenie jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej, (co następuje w drodze przyznania świadczenia, o którym mowa w art. 53a ustawy o pomocy społecznej). Jeśli chodzi o kuratelę, ustawodawca nie wspomina, iż w takim przypadku, kiedy osoba, dla której kurator jest ustanowiony, nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie pokrywane jest ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej. Ustawodawca w tym przypadku ogranicza się jedynie do stwierdzenia, iż wynagrodzenie pokrywa ten, kto żądał ustanowienia kuratora.

Wprawdzie zgodnie z art. 178 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w zakresie nieuregulowanym przez przepisy, które przewidują ustanowienie kuratora, stosuje się odpowiednio do kurateli przepisy o opiece, ale jednocześnie w przepisie tym zastrzeżono, iż odpowiednie stosowanie przepisów o opiece następuje z cyt.: *„(...) zachowaniem przepisów poniższych”*, z których jednym jest przepis art. 179 § 1 ww. ustawy wprowadzający częściowo odmienne uregulowania dotyczące kwestii wynagrodzenia z tytułu sprawowania kurateli.

Na istnienie luki w przepisie art. 179 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wskazuje doktryna. Jak pisze Jolanta Zatorska w: „Komentarz do ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.08.220.1431)”: *„(...) Artykuł 179 reguluje kwestię wynagrodzenia kuratora za sprawowanie kurateli. Wynagrodzenie przyznawane jest na żądanie kuratora (...). Źródło wynagrodzenia stanowią dochody lub majątek osoby, dla której ustanowiono kuratora, a gdy nie ma ona odpowiednich dochodów lub majątku, ewentualnie jest on niewielki, wynagrodzenie wypłacane jest przez tego, na czyje żądanie kurator został ustanowiony. Nie uniknięto pewnej luki, która może powstać, gdy kuratora ustanowiono*

z urzędu, a osoba poddana kurateli nie dysponuje majątkiem (...)". Podobnie stwierdzają Dolecki Henryk (red.), Sokołowski Tomasz (red.), Andrzejewski Marek, Lutkiewicz-Rucińska Anita, Olejniczak Adam, Sylwestrzak Anna, Zielonacki Andrzej w: „Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz.” (Lex 2010): „(...) 2. Źródło wynagrodzenia stanowią dochody lub majątek osoby, dla której ustanowiono kuratora, a gdy nie ma ona odpowiednich dochodów lub majątku, ewentualnie jest niewielki, wynagrodzenie wypłacane jest przez tego, na czyje żądanie kurator został ustanowiony. Wątpliwości mogą natomiast powstać, gdy kuratora ustanowiono z urzędu, a osoba poddana kurateli nie dysponuje majątkiem. W tej sytuacji brak jest podstaw normatywnych do obciążania Skarbu Państwa kosztami kurateli (por. S. Kalus (w:) K. Piasecki (red.), Kodeks, 2006, s. 929) (...)”.

Wobec faktu innego sformułowania przepisu art. 162 § 3 i art. 179 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego brak jest podstaw do korygowania istniejącej luki poprzez odpowiednie stosowanie przepisu art. 162 § 3 ww. ustawy do wypłaty wynagrodzenia z tytułu kurateli. Nie kwestionuje oczywiście zasadności przyznawania wynagrodzeń kuratorom, natomiast fakt finansowania go, jako świadczenia z pomocy społecznej, wobec braku takiego zapisu w art. 179 § 1 ww. ustawy, jest nie zasadny.

Analogiczne stanowisko dotyczące interpretacji przepisu art. 162 § 3 i art. 179 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zawiera pismo Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości z 4 lipca 2012 roku

Również Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej stoją na stanowisku, iż wypłata wynagrodzenia dla opiekuna nie jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. W piśmie z 22 czerwca 2015 roku (znak FS4.4161.8.2015/3.178,298,431.XSZ.15) Ministerstwo finansów stwierdziło: „(...) W obecnym stanie prawnym, ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163) przewiduje wypłatę wynagrodzenia jedynie dla opiekuna prawnego (w przypadku, gdy osoba, wobec której orzeczono ubezwłasnowolnienie całkowite, nie ma odpowiednich dochodów lub majątku), przy czym wynagrodzenie to jest wypłacane przez gminę ze środków budżetu państwa, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę (art. 18 ust. 1 pkt 9 i ust. 2-3 ustawy o pomocy społecznej).

W polskim prawie ustrojowym istnieje domniemanie własnego charakteru zadań przekazanych gminie. Oznacza to, że zadanie może być uznane za zadanie z zakresu administracji rządowej wykonywane przez gminę jedynie wówczas, gdy wyraźnie tak stanowi ustawa.

Zgodnie z art. 179 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 583) organ państwowy, który ustanowił kuratora, przyzna mu na jego żądanie stosowne wynagrodzenie za sprawowanie kurateli. Wynagrodzenie pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której kurator jest ustanowiony, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie pokrywa ten, kto żądał ustanowienia kuratora.

W postępowaniu o przyznanie wynagrodzenia kuratorowi osoby częściowo ubezwłasnowolnionej ze środków publicznych zainteresowanym jest gmina, na której spoczywa obowiązek wypłaty tego wynagrodzenia. Zatem należy uznać, że wynagrodzenie dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej powinno być finansowane z dochodów własnych gminy.”.

Reasumując zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej zadanie zleconym gminom jest jedynie „**wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki**”. Chociaż instytucje „opieki” i „kurateli” są zbliżone, jednak nie można uznać ich za tożsame – co powoduje, iż wypłacanie wynagrodzenia z tytułu sprawowania kurateli nie jest zadaniem zleconym gminom z zakresu pomocy społecznej.

ZALECENIE:

W przypadku złożenia wniosku o wypłatę wynagrodzenia z tytułu kurateli, nie finansowanie jego wypłaty z środków przekazanych na wypłatę wynagrodzenia dla opiekunów.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

6. W takcie kontroli ustalono, iż w wielu przypadkach zasiłek okresowy przyznawano na stałe. Dotyczyło to 24% skontrolowanych decyzji dot. zasiłków okresowych. Przyznanie tego świadczenia na stałe powoduje, iż nie różni się on w swojej istocie od zasiłku stałego niczym z wyjątkiem wysokości przyznanej kwoty. Trzy podstawowe świadczenia pieniężne z pomocy społecznej: zasiłek stały, zasiłek okresowy i zasiłek celowy tworzą pewien system pomocy dla osoby/rodziny, zróżnicowany między innymi czasookresem pobierania poszczególnych typów zasiłków. W ramach systemu pomocy społecznej, za wyjątkiem osób niezdolnych do pracy otrzymujących pomoc w formie zasiłku stałego, nie powinno się świadczeń przyznawać na stałe, gdyż celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać oraz zapobieganie sytuacjom, o których mowa powyżej przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a nie dostarczanie klientom stałego źródła dochodu. Co do zasiłku okresowego jak wynika z jego nazwy winien być on przyznawany na czas określony. Wprawdzie ustawodawca nie wprowadza w tej kwestii ograniczeń, pozostawiając to ustaleniom organu przyznającego świadczenie, ale przyznawanie świadczenia w ramach swobodnego uznania, nie oznacza, iż może on być przyznawany w sposób dowolny. Zgodnie z art. 38 ust. 5 ww. ustawy okres, na jaki jest przyznawany zasiłek, ustala organ prowadzący postępowanie, na podstawie okoliczności sprawy. Okres przyznania zasiłku powinien pozwolić stronie na ustabilizowanie sytuacji życiowej i podjęcie działań w celu jej poprawy. Przyznanie pomocy na stałe może mieć charakter zniechęcający stronę do wykazywania aktywności w poprawie swojej sytuacji życiowej.

Podtrzymując stanowisko zawarte w protokole, należy zaznaczyć, że okres, na jaki przyznawany jest zasiłek uzależniony jest od indywidualnej sytuacji osoby lub rodziny, ale nie ma on charakteru dochodu podstawowego. Funkcją zasiłku okresowego nie jest także wyrównanie dochodów strony do ustalonej wysokości. Gdyby ustawodawca chciał wprowadzić zasiłek pełniący taką funkcję, mechanizm wyrównywania kwot powinien działać jednakowo dla wszystkich klientów spełniających kryteria do przyznania zasiłku okresowego, bez wyróżniania jakiejkolwiek grupy klientów. Świadczenie powinno być zatem przyznane na oznaczoną ilość miesięcy. Przyznanie zasiłku okresowego na stałe, może oznaczać brak przewidywania zmiany w sytuacji osób pobierających to świadczenie. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

ZALECENIE:

W przypadku przyznawania zasiłków okresowych, w zależności od sytuacji klienta przyznawanie ich na czas określony, tj. ograniczony w czasie, po którym możliwa będzie powtórna ocena sytuacji klienta i ewentualna weryfikacja planu dalszej pomocy.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

7. Jak ustalono, Rada Miasta Krakowa nie podjęła uchwały w sprawie określenia zasad sprawiania pogrzebu. W gminie Kraków kwestie związane z ustaleniem sposobu sprawienia pogrzebu reguluje Zarządzenie Prezydenta Miasta Krakowa nr 713/2006 z dnia 6.04.2006 r. w sprawie przyjęcia Procedury określającej sposób postępowania przy realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie zadania pn. "Sprawianie pochówku osób zmarłych na terenie Gminy Miejskiej Kraków". Wg Kierownika Działu Organizacyjnego Pana Andrzeja Kulińskiego: „*W ustawie o pomocy społecznej nie ma przepisu delegującego na radę gminy podjęcie uchwały w sprawie sposobu sprawienia pogrzebu. Przepis art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. MOPS wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się ustaleniami Prezydenta Miasta Krakowa. W związku z powyższym sposób sprawienia pogrzebu został ustalony w drodze zarządzenia nr 713/2006 Prezydenta Miasta Krakowa (...)*”.

Zgodnie z normą zawartą w art. 44 ustawy o pomocy „*Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.*”. Art. 18 ust. 1 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 roku, poz. 594 z późn. zm.) stanowi, iż: „*Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.*”. Ponieważ przepisy ustawy o pomocy społecznej nie przekazują kompetencji w zakresie uregulowania zasad sprawienia pogrzebu wójtowi, to na podstawie przepisu art. 18 ust. 1 ww. ustawy kwestia ta powinna być uregulowana w formie uchwały rady gminy. Wskazuje na to również praktyka – przykładowo kwestię sprawienia pogrzebu regulują uchwały rady w gminach: Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2013, poz. 6602), Wadowice (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2013, poz. 4646), Myślenice (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2013, poz. 4067), Sułkowice (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2013, poz. 2830), Oświęcim (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2013, poz. 3397), Bielsko-Biała (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2013, poz. 4216), Opatów (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2013, poz. 356).

Podobne stanowisko zajął sędzia Stanisław Nitecki w: „*Komentarz do ustawy o pomocy społecznej* (Wydawnictwo Gaskor, Wrocław 2013) stwierdzając w odniesieniu do art. 44 ustawy o pomocy społecznej, iż: „*(...) W orzecznictwie sądów administracyjnych akcentuje się, że problematyka objęta analizowanym przepisem regulowana jest w drodze uchwały rady gminy, (...) W literaturze przedmiotu wskazuje się, że organem uprawnionym do podjęcia takiej uchwały jest rada gminy – do takiego wniosku prowadzi wykładnia art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, przewidującego domniemanie kompetencji po stronie tego organu, w przypadku gdy w przepisie prawa nie ma wskazanego innego organu lub podmiotu uprawnionego do podjęcia działania. Jak zostało to powyżej zaznaczone, treść art. 110 analizowanej ustawy nasuwa daleko idące wątpliwości interpretacyjne, jednakże wydaje się, że zgodzić się trzeba z przywołanym powyżej wyrokiem sądu administracyjnego, jak również stanowiskiem prezentowanym w doktrynie, że zadanie to należy do rady gminy, a tym samym przyjmowane jest w formie uchwały. (...)*”.

Również z uzasadnień rozstrzygnięć nadzorczych różnych Wojewodów wynika, iż kompetencje w tym zakresie należą do Rady Gminy. Przykładowo w uzasadnieniach do rozstrzygnięć nadzorczych stwierdzono:

- Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2011 r. (sygn. NK-N.4131.1056.2011.JB6-1): „*(...) Zgodnie z treścią art. 44 ustawy o pomocy społecznej sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Powyższe oznacza to, że Rada została upoważniona do określenia sposobu sprawienia pogrzebu osobie zmarłej. (...)*”.

- Wojewody Lubelskiego z dnia 23 października 2009 r. (sygn. akt. NK.II.0911/378/09): stwierdził: „(...) W ocenie organu nadzoru powyższe regulacje, określające zasady zwrotu wydatków za sprawienie pogrzebu, wykraczają poza przyznane Radzie Gminy w art. 44 ustawy o pomocy społecznej, upoważnienie. (...)”
- Wojewody Łódzkiego z dnia 3 kwietnia 2008 r. (sygn. ON-I-0911/157/08): „(...) Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym. Sprawienie takiego pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę zgodnie z wyznaniem zmarłego (art. 44 ustawy jw.). W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu przez gminę poniesione wydatki podlegają zwrotowi z masy spadkowej, jeżeli po osobie zmarłej nie przysługuje zasiłek pogrzebowy (art. 96 ust. 3 ustawy jw.). Żaden z powołanych wyżej przepisów ustawy o pomocy społecznej, jak również inne przepisy tej ustawy nie upoważniają organu stanowiącego gminy do określenia grupy osób zmarłych, którym gmina jest obowiązana sprawić pogrzeb, zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej.

W tym stanie formalnoprawnym sprawy przepis § 1 powyższej uchwały nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawa. Tym samym Rada Gminy Nieborów stanowiąc ten przepis uchwały naruszyła podstawową zasadę legalizmu określoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którą organy władzy publicznej działają na podstawie prawa i w jego granicach. (...)”.

ZALECENIE:

Przedłożenie Prezydentowi Miasta Krakowa projektu uchwały w sprawie określenia zasad organizowania pogrzebu oraz zwrotu wydatków poniesionych na pokrycie kosztów pogrzebu.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy zrealizować w terminie do 31 marca 2016 roku.

8. W sentencjach decyzji przyznających zasiłek stały (lub zmieniających) zawierano zapis o treści: „Objąć ...ubezpieczeniem zdrowotnym w wysokości 9% kwoty zasiłku stałego w okresie pobierania świadczenia”. Dodatkowo w pouczeniu zamieszczono zdanie o następującej treści „W okresie na który przyznano zasiłek stały oraz przez kolejne 30 dni po upływie tego okresu, jest ... objęty(a) ubezpieczeniem zdrowotnym”. Ujęcie w sentencji decyzji rozstrzygnięcia o opłacaniu składki na ubezpieczenie zdrowotne byłoby możliwe, jeśli istniałby przepis wprost określający, iż opłacanie ww. składek stanowi świadczenie przyznawane w formie decyzji. Jak stwierdził w wyroku z dnia 17 grudnia 1985 r. Naczelny Sąd Administracyjny (sygn. III SA 988/85): „Stwierdzenie zawarte w art. 104 § 1 k.p.a., że załatwienie sprawy następuje przez wydanie decyzji, odnosi się tylko do sytuacji, gdy z mocy przepisów prawa materialnego lub innych załatwienie sprawy powinno nastąpić w tej formie prawnej. [...]”. Podobnie w wyroku z dnia 7 września 1982 r., (sygn. SA/Wr 363/82), przyjęto, że: „Organy administracji bowiem załatwiają sprawę przez wydanie decyzji, których mowa w art. 104 k.p.a., ale tylko "w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych" (art. 1 § 1 pkt 1 k.p.a.), co znaczy, że forma działania organów ma wynikać z prawa materialnego”.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są w formie decyzji. Opłacanie składki na ubezpieczenia zdrowotne od zasiłku stałego następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008, Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.), a nie na podstawie ustawy o pomocy społecznej, co wynika z art. 17 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej. Natomiast wymienienie w art. 36 pkt 2 lit. c ustawy

o pomocy społecznej składki na ubezpieczenie zdrowotne, jako świadczenia niepieniężnego nie oznacza, iż chodzi o opłacanie składki na ubezpieczenia zdrowotne dla osób pobierających zasiłek stały i nieubezpieczonych z innego tytułu. W konsekwencji należy stwierdzić, iż nie jest to świadczenie z pomocy społecznej. Przepisy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie przewidują, iż opłacenie składki następuje w formie decyzji administracyjnej. Jak stwierdza art. 67 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: „*Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego uważa się za spełniony po zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego osoby podlegającej temu obowiązkowi zgodnie z przepisami art. 74-76 oraz opłaceniu składki w terminie i na zasadach określonych w ustawie.*”. W świetle tego przepisu nie jest wymagane, aby wydawać decyzję potwierdzającą realizację obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego. Należy zauważyć, iż przykładowo urzędy pracy w decyzjach o przyznaniu zasiłku dla bezrobotnych nie zamieszczają zapisów o przyznaniu i opłacaniu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Gdyby art. 66 ww. ustawy był podstawą do wydawania decyzji administracyjnej, to wszyscy płatnicy składek winni wydawać stosowne decyzje.

Dodatkowo należy zauważyć, iż zgodnie z art. 109 ust. 1 i 2 ww. ustawy: „*Art. 109. 1. Dyrektor oddziału wojewódzkiego Funduszu rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego. Do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń.*

2. Do spraw, o których mowa w ust. 1, nie należą sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne należące do właściwości organów ubezpieczeń społecznych.”.

Opłacenie ww. składki dla zasiłkobiorcy stałego jest czynnością administracyjno – techniczną, wynikającą z uprzedniego przyznania zasiłku stałego. Kwestia opłacenia składki zdrowotnej nie jest rozstrzygana w trakcie postępowania administracyjnego o przyznanie zasiłku stałego, lecz stanowi konsekwencje jego uprzedniego przyznania. Wymiennie składki na ubezpieczenie zdrowotne jako świadczenia niepieniężnego wynika z faktu istnienia innych przypadków, w których świadczenie to przyznawane jest w formie decyzji ad, jako świadczenie samoistne. Taki przypadek występuje w przypadku cudzoziemca, któremu jako jeden z rodzajów świadczenia można przyznać opłacanie składki na ubezpieczenia zdrowotne. W takim przypadku należy to czynić w formie decyzji na podstawie art. 92 ust. 1 pkt 3, art. 36 pkt 2 lit. c oraz art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Należy też zauważyć, iż przykładowo urzędy pracy w decyzjach o przyznaniu zasiłku dla bezrobotnych nie zamieszczają zapisów o przyznaniu i opłacaniu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Gdyby art. 66 ww. ustawy był podstawą do wydawania decyzji administracyjnej, to wszyscy płatnicy składek winni wydawać stosowne decyzje.

ZALECENIE:

Wyeliminowanie z sentencji decyzji przyznających zasiłek stały, informacji o objęciu klienta ubezpieczeniem zdrowotnym.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego zalecenia.

9. Stwierdzono przypadki przyznawania świadczeń niepieniężnych z mocą wsteczną, tj. od dnia wcześniejszego niż data wydania decyzji. Dotyczyło to przypadków: świadczeń w postaci gorącego posiłku, świadczeń w postaci usług opiekuńczych, gospodarczych i pielęgnacyjnych, korzystania z usług w ośrodku wsparcia dla osób starszych, korzystania

z usług środowiskowego domu samopomocy oraz pobytu w mieszkaniu chronionym.

W odniesieniu do niektórych decyzji, wytłumaczono to koniecznością zachowania ciągłości świadczenia lub problemami technicznymi, wynikającymi ze scalania bazy POMOST, jednakże stwierdzono również sytuacje, w których wydawano decyzje z opóźnieniem, wynikającym z innych przyczyn, co szczegółowo opisano w protokole, przykładowo:

- decyzją z 18 grudnia 2012 roku nr MOPS-DD1/4264/42.08/W-00030/2012 przyznano świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym od 25 października 2012 roku do 30 czerwca 2013 roku;
- decyzją z 7 sierpnia 2012 roku nr MOPS-DD/4264/19.05/000022/2012 przyznano świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym od 3 lipca 2012 roku do 21 czerwca 2013 roku;
- decyzją z 3 stycznia 2014 roku nr MOPS-DD1/4264/104.05/-2-/2012 przyznano świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym od 12 grudnia 2013 roku do 30 czerwca 2015 roku;
- decyzją z 31 lipca 2013 roku nr MOPS-DD1/4261/32.05/18/2013 przyznano ww. pobyt w mieszkaniu chronionym od 6 lipca 2013 roku do 31 sierpnia 2013 roku;
- decyzją z 8 stycznia 2014 roku nr MOPS-DD1/4261/422.10/27/2014 przyznano pobyt w mieszkaniu chronionym od 2 grudnia 2013 roku do 30 czerwca 2015 roku;
- 14 sierpnia 2013 roku wydano decyzję nr MOPS-DN/4261/R25/4089/2013 kierującą klienta do mieszkania chronionego od 1 lipca 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku;
- 20 maja 2013 roku wydano decyzję nr MOPS-DN/4261/B64/11/2436/2013 kierującą klienta do mieszkania chronionego od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku;
- decyzją MOPS-DN/4261/P115/12/4108/2013 z dnia 19 sierpnia 2013 r. skierowano osobę do środowiskowego domu samopomocy od dnia 16 sierpnia 2013 roku do dnia 15 listopada 2013 roku.
- decyzją MOPS-DN/4261/D10/4975/2013 z dnia 27 listopada 2013 roku - skierowano klientkę do ŚDS od 25 listopada 2013 roku,
- decyzją MOPS-DN/4261/K228/13/4709/2013 z dnia 22 października 2013 roku - skierowano klienta od 21 października 2013 roku do 20 stycznia 2014 roku,
- decyzją MOPS-DN/4261/B129/13/4980/2013 z dnia 27 listopada 2013 roku – skierowano klientkę od 25 listopada 2013 roku do 24 lutego 2013 roku,
- decyzją MOPS-DN /4261/C52/13/366/2013 z dnia 11 lipca 2013 roku – skierowano klienta od 1 lipca 2013 roku do 30 września 2013 roku,
- decyzją MOPS-DN/4261/L5/131/2013 z 7 stycznia 2013 roku skierowano klienta od 2 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2014 roku.

Należy stwierdzić, iż zgodnie z art. 110 kodeksu postępowania administracyjnego „*organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest z nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej*”. Żaden z obowiązujących przepisów nie przewiduje wykonywania decyzji z terminem wcześniejszym niż natychmiastowy, tj. z chwilą jej wydania. Przyczyna tego jest oczywista - nie ma możliwości wykonania decyzji nieistniejącej. Tak więc, przed wydaniem decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie nie ma podstaw prawnych do korzystania przez stronę z tych świadczeń, bowiem dopiero w trakcie postępowania w sprawie wydania przedmiotowej decyzji winno zostać ustalone, czy dane świadczenie będzie mu przysługiwało. Nieprawidłowym jest działanie Ośrodka, polegające na wydaniu decyzji przyznającej świadczenie po uruchomieniu tych świadczeń na rzecz adresatów decyzji.

ZALECENIE:

Zgodnie z art. 110 kodeksu postępowania administracyjnego uruchomienie świadczeń nie wcześniej niż w dniu wydania decyzji przyznającej to świadczenie.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

10. Wywiad aktualizacyjny w związku z udzielaniem specjalistycznych usług opiekuńczych (przyznanych decyzją znak MOPS-F9/4263/T289/12/4104/2013 z 22 lutego 2013 roku) przeprowadzono 23 lipca 2013 roku, a kolejny wywiad przeprowadzono 13 lutego 2014 roku. Należy zauważyć, iż zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej zdanie drugie: „*W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.*”. Brak zachowania sześciomiesięcznego terminu potwierdza też treść notatki znajdującej się w aktach, sporządzonej przez jednego z pracowników socjalnych (cyt. „(...) *W aktach brak aktualizacji wywiadu w terminie 6 miesięcy (...)*”). W konsekwencji w przypadku klienta kolejny wywiad aktualizacyjny powinien być przeprowadzony najpóźniej w styczniu 2014 roku. Podobne uchybienie stwierdzono również w następujących przypadkach:

- MOPS-F3/4263/P201/06/764/2013 z 29 stycznia 2013 roku - wywiad przeprowadzono 12 grudnia 2012 roku, natomiast kolejny wywiad sprawdzający przeprowadzono po 8 miesiącach, tj. 13 sierpnia 2013 roku.
- MOPS-F5/4263/C32/05/1338/2013 z 18 lutego 2013 roku - wywiad przeprowadzono 30 stycznia 2013 roku. W aktach brak aktualizacji wywiadu z czerwca 2013 roku. Kolejny wywiad przeprowadzono 5 lutego 2014 roku;
- MOPS-F5/4263/F77/13/2592/2013 z 9 kwietnia 2013 roku - wywiad kontrolny przeprowadzono 2 kwietnia 2013 roku. W okresie kolejnych 6 miesięcy nie przeprowadzono aktualizacji wywiadu. Kolejny wywiad przeprowadzono 16 kwietnia 2014 roku;
- MOPS-DN/4261.15/B70/08/2/2010 z 15 stycznia 2010 roku - ostatni wywiad aktualizacyjny w okresie objętym kontrolą sporządzono 25 lutego 2013 roku, a poprzedni 26 lipca 2012 roku. Wg wyjaśnienia Kierownika Działu Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia Pana Artura Sajaka: „*w okresie od sierpnia do grudnia 2013 r. nie przeprowadzono aktualizacji wywiadu środowiskowego*”;
- MOPS-DN/4261/Ś1/005051/2012 z 30 listopada 2012 roku - wywiad kontrolny przeprowadzono 11 kwietnia 2013 roku oraz 13 grudnia 2013 roku, tj. po 8 miesiącach. Otrzymano następujące wyjaśnienie: „*w 2013 r. nie przeprowadzano wywiadów w innych terminach niż wskazane*”;
- DN/4261/G54/10/1534/2013 z 22 marca 2013 roku - kontrolne wywiady środowiskowe przeprowadzane były: 26 kwietnia i 3 grudnia 2013 roku;
- MOPS-DN/42 61/M8/005191/2012 z 30 listopada 201 roku - wywiad sporządzono 9 kwietnia, a następny 3 grudnia 2013 roku;
- MOPS-DN/4261/R48/10/4/W-1112/2012 z 19 stycznia 2012 roku klientka została skierowana do ośrodka wsparcia do dnia 31 grudnia 2012 roku. Kolejną decyzją MOPS -DN/4261/R48/10/899/2013 z 11 lutego 2013 roku, skierowano i naliczono ww. odpłatność od 1 stycznia 2013 r. W aktach klientki znajdowały się wywiady z 26 listopada 2012 r. i z 12 lutego 2014 r., brakowało natomiast wywiadów kontrolnych z 2013 roku;
- MOPS- DN/4261/K7/10/313-Z/W-8549/2012 z 2 maja 2012 roku - stwierdzono, iż wywiad przeprowadzono 24 kwietnia 2012 roku, następny dopiero 21 maja 2013 roku, a kolejny 20 listopada 2013 roku. W okresie od kwietnia 2012 roku do 21 maja 2013

roku nie przeprowadzono aktualizacji wywiadu środowiskowego;

- MOPS-DN/4261/S195/12/004068/2012 z 30 sierpnia 2012 roku, wywiad przeprowadzono 16 listopada 2012 roku, następny 13 września 2013 roku i 26 listopada 2013 roku,
- MOPS-DN/4261/M131/12/004506/2012 z 16 października 2012 roku. W aktach znajduje się tylko wywiad z 8 października 2012 roku, brak wywiadów z 2013 roku,
- MOPS-DN/4261/G67/12/004605/2012 z 30 października 2012 roku, wywiad przeprowadzono 11 października 2012 roku, następny 3 stycznia 2014 roku,
- MOPS-DN/4261/O4/09/004383/2012 z 2 października 2012 roku, wywiad przeprowadzono 21 września 2012 roku, kolejny 24 kwietnia 2013 roku, a następny 5 września 2013 roku,
- MOPS-DN/4261/O11/07/1842/2013 z 24 kwietnia 2013 roku wywiady kontrolne przeprowadzono 25 marca 2013 roku, kolejny 26 listopada 2013 roku,
- MOPS-DN/4261/B24/09/2985/2013 z 18 czerwca 2013 roku, wywiad w 2013 roku przeprowadzono jedynie 25 kwietnia 2013 roku,
- MOPS-DN/4261/M133/12/005323/2012 z dnia 13 grudnia 2012 roku, w aktach klienta brak było wywiadów aktualizacyjnych przeprowadzonych w 2013 roku,
- MOPS-DN/4261/L5/131/2013 z 7 stycznia 2013 roku, wywiad przeprowadzono w listopadzie 2012 roku. Zgodnie z przekazaną informacją: „nie przeprowadzono w 2013 r. wywiadu kontrolnego”.

ZALECENIE:

W przypadku korzystania ze świadczeń o charakterze stałym, sporządzanie kontrolnych wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, czyli zgodnie z normą zawartą w art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

11. W postępowaniu do decyzji z 28 maja 2013 roku nr MOPS-F2/4263/M519/13/7102/2013, przyznającej klientowi Ośrodka zasiłek celowy z przeznaczeniem na zakup żywności na przygotowanie jednego posiłku dziennie dla rodziny w kwocie 240 zł na miesiąc czerwiec 2013 roku, nie przeprowadzono wywiadów alimentacyjnych u osób zobowiązanych do alimentacji. Podobną sytuację stwierdzono w przypadku decyzji nr: MOPS-F2/4263/M519/13/3284/2013 z 7 marca 2013 roku, MOPS-F2/4263/M519/13/3283/2013 z 7 marca 2013 roku, MOPS-F7/4263/S409/ 08/4219/2013 z 13 czerwca 2013 roku oraz MOPS-F7/4263/ M352/13/7938/2013 z 7 listopada 2013 roku. Z kolei w przypadku decyzji z 28 maja 2013 roku nr MOPS-F2/4263/M519/13/7105/2013, przyznającej klientowi Ośrodka zasiłek celowy z przeznaczeniem na uregulowanie opłat mieszkaniowych w kwocie 80 zł, nie przeprowadzono wywiadów alimentacyjnych u osób zobowiązanych do alimentacji. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku decyzji z 28 maja 2013 roku nr MOPS-F2/4263/M519/13/7106/2013.

Również w postępowaniu do decyzji nr MOPS-F2/4263/M519/13/7101/2013 z 28 maja 2013 roku, przyznającej klientowi Ośrodka zasiłek okresowy w kwocie po 20 zł na okres od maja do sierpnia 2013 roku, nie przeprowadzono wywiadów alimentacyjnych u osób zobowiązanych do alimentacji. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku decyzji z 19 września 2013 roku nr MOPS-F2/4263/M519/13/11408/2013.

Decyzją nr MOPS-F5/4263/F77/13/2592/2013 z 9 kwietnia 2013 roku przyznano usługi opiekuńcze od 9 kwietnia 2013 roku na stałe. Jak ustalono, klient mieszka z synem, który

prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe. Nie przeprowadzono wywiadu alimentacyjnego u syna.

ZALECENIE:

Przeprowadzanie wywiadów u osób zobowiązanych do alimentacji na rzecz świadczeniobiorców Ośrodka, zgodnie z art. 103 ustawy o pomocy społecznej.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

12. Decyzjami z 9 i 13 września 2013 roku (MOPS-F9/4263/K1821/13/19226/2013, MOPS-F9/4263/K1821/13/19367/2013) przyznano klientce specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla pełnoletniego syna i wnuka. Z akt sprawy wynika, iż syn i wnuk wnioskodawczyni nie są osobami ubezwłasnowolnionymi. Kolejnymi decyzjami w sprawie (z 29 października 2013 roku) przyznano usługi już bezpośrednio osobom uprawnionym do otrzymania tego świadczenia. Kierownik Fili Nr 9 wyjaśniła, iż: „W uzasadnieniach decyzji administracyjnych znak: MOPS-F9/4263/K1821/13/19226/2013, MOPS-F9/4263/K1821/13/19367/2013 wskazano przyznanie usług opiekuńczych Pani [...]. dla syna i dla wnuka (członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym). Adresatem decyzji administracyjnej był wnioskodawca, równocześnie osoba z którą przeprowadzono wywiad czyli Panią [...], która protokołem zgłoszenia wniosła prośbę o przyznanie usług opiekuńczych. Powyższe decyzje administracyjne były wynikiem bezpośredniego ustosunkowania się do adresata wniosku. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, iż w postanowieniu decyzji precyzyjnie wskazano dla kogo przyznane są w/w usługi (t.j. dla syna i wnuka w/w). Również zlecenie usług opiekuńczych do realizatora zostało sporządzone na syna i wnuka Pani [...].

Opisany powyżej sposób postępowania ostatecznie pozwolił na prawidłową realizację usług opiekuńczych, których odbiorcami byli syn i wnuk w/w zgodnie ze wskazaniem, co w konsekwencji skutkowało prawidłowym sposobem rozliczenia przyznanych powyższymi decyzjami administracyjnymi usług opiekuńczych.”.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ww. ustawy: „ Świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.” – tak więc niewątpliwie wnioskodawczyni mogła złożyć wniosek o przyznanie pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla syna i wnuka, jednak fakt złożenia przez nią wniosku nie powinien przesądzać o określeniu adresata decyzji. W przeciwieństwie do np. zasiłku okresowego pomoc w formie usług opiekuńczych nie jest świadczeniem, które może być przyznawanym rodzinie, lecz winna być przyznawana osobie, która potrzebuje pomocy w tej formie. Świadczy o tym treść art. 50 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej (cyt. „ 1. Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

2. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.” –w którym jest mowa, o tym, że pomoc w tej formie przysługuje „osobie która wymaga pomocy innych osób”, a nie osobie faktycznie potrzebującej pomocy w sprawowaniu opieki nad osobą wymagającą pomocy w tej formie.

ZALECENIE:

Przyznawanie świadczenia osobie uprawnionej do otrzymania pomocy, zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

TERMIN REALIZACJI

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

13. Zgodnie z art. 41 ustawy o pomocy społecznej „W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany: 1) specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi; [...]”. Na mocy decyzji nr MOPS/F3/4263/N89/06/1067/2013 z 6 lutego 2013 roku przyznano zasiłek celowy specjalny na opał. W podstawie prawnej decyzji ujęto art. 41 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, natomiast w uzasadnieniu decyzji zapisano: „Dochód uzyskiwany przez Pani rodzinę przekracza kryterium dochodowe rodziny.[...] Dlatego – pomimo osiągania dochodu przekraczającego kryterium dochodowe rodziny wynikające z art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej [...] działając w oparciu o art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej [...]”. Z treści akt wynika (16 stycznia 2013 roku przeprowadzono wywiad), iż przyznano pomoc rodzinie dwuosobowej o dochodzie w wysokości 839 zł, przy kryterium dochodowym dla ww. rodziny wynosiło 912 zł. Wobec powyższego należało przyznać zasiłek celowy, zgodnie z art. 39 ustawy o pomocy społecznej.

Z kolei decyzjami z 11 lipca 2013 roku znak MOPS-F2/4263/Z144/09/9043/2013 i MOPS-F2/4263/Z144/09/9044/2013 przyznano zasiłek celowy specjalny odpowiednio w kwocie 50 zł na leki (płatne do 19 lipca) oraz 50 zł na leki (płatne do 10 sierpnia). Z wywiadu środowiskowego wynika, iż dochód na osobę w rodzinie wnioskodawczyni wynosił 180,82 zł, co oznacza, iż pomoc należało przyznać w formie zasiłku celowego, gdyż zasiłek celowy specjalny zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej może być przyznany osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe.

ZALECENIE:

W przypadku osób, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej nie przyznawanie pomocy w formie zasiłku celowego specjalnego.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

14. Zgodnie ze sprawozdaniem MPiPS-03, Gmina w 2013 roku dopłacała do kosztów utrzymania 151 mieszkańców DPS, wydając na ten cel 2 962 045 zł. Faktycznie: „(...) Wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w domach pomocy społecznej w Krakowie (publicznych i niepublicznych) przebywały 1 054 osoby umieszczone na tzw. „nowych zasadach” (...)”.

Jak wyjaśnił MOPS: „Gmina Miejska Kraków jest miastem na prawach powiatu w związku z powyższym jest równocześnie organem kierującym osoby do domów pomocy oraz organem prowadzącym te placówki. W przypadku kierowania mieszkańców Krakowa do domów prowadzonych przez Gminę Miejską Kraków, nie jest przekazywana opłata stanowiąca różnicę pomiędzy średnim kosztem utrzymania, a opłatami wnoszonymi przez inne zobowiązane podmioty, gdyż Gmina Miejska Kraków zapewnia środki na utrzymanie domów w pełnej wysokości. Zatem w sprawozdaniu wykazane zostały odpłatności za mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków, którzy zostali umieszczeni w domach prowadzonych przez inne powiaty.”.

Należy zauważyć, iż w wierszu 38 Działu 2B sprawozdania MPIPS-03 kolumna nr 1 jest określona „liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie”, a nie jako „liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie w DPS prowadzonym przez inne powiaty/gminy”. W konsekwencji należy w wierszu 38 uwzględniać także osoby przebywające w DPS prowadzonych przez to miasto lub na jego zlecenie, umieszczone tam na tzw. „nowych zasadach”. Jak wynika z kontroli problemowej prowadzonej w MOPS Kraków w 2013 roku miasto Kraków przekazało w roku 2012 na utrzymanie mieszkańców DPS-ów 43 781 655,42 zł - trudno więc uznać za prawidłowe stwierdzenie, iż gmina nie ponosi odpłatności za pobyt mieszkańców w „swoich” DPS.

W sprawozdaniach sporządzanych przez MOPS Tarnów oraz MOPS Nowy Sącz (funkcjonujące w miastach na prawach powiatu) w ww. wierszu oprócz osób kierowanych do DPS prowadzonych przez inne jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie, uwzględniane są osoby umieszczone przez te gminy w DPS prowadzonych przez dane miasto lub na jego zlecenie.

ZALECENIE:

Uwzględnianie w wierszu 38 Działu 2B sprawozdania MPIPS-03 także osób przebywających w DPS prowadzonych przez to miasto lub na jego zlecenie.

TERMIN REALIZACJI:

Powyższe zalecenie należy realizować w sprawozdaniach MPIPS od I kwartału 2016 roku.

15. Zgodnie z § 4 ust. 7 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych „Jeżeli wyliczona kwota odpłatności za specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest niższa od kwoty określonej w art. 38 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, odpłatności nie pobiera się.”. Jak ustalono, decyzją z 29 kwietnia 2013 roku (znak MOPS-F4/4263/M379/08/7139/2013) przyznano stronie pomoc w ilości 4 godzin tygodniowo i ustalono odpłatność w wysokości 5 % (tj. 0,90 zł za godzinę) . Jak stwierdzono w uzasadnieniu „[...] Wysokość miesięcznej odpłatności wynosi około 16,20 zł, stosownie do liczby godzin świadczonych specjalistycznych usług w miesiącu [...]”. Ustalenie odpłatności w tej sytuacji pozostaje w sprzeczności z przywołanym wyżej przepisem. Jak wyjaśniła Kierownik Filii Nr 4: „[...] Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej Dz. U. Nr 189 poz.1598 z późn. zm. § 4 ust.7 oraz art.38 ust.4 ustawy o pomocy społecznej ww. nie powinna ponosić odpłatności. Pomimo znajomości przepisów prawa i stosowaniu ich w analogicznych przypadkach w przypadku Pani [...] nie zachowano należytej staranności przy prowadzeniu postępowania i przez błąd zobowiązano [...] do ponoszenia odpłatności.

Pani [...] zobowiązana była do zapłaty za usługi specjalistyczne zrealizowane w 2013 roku kwotę 118,80 zł, natomiast wpłaciła w roku 2013 kwotę 107,74zł. [...]”.

Jak wynika z decyzji z 15 grudnia 2014 roku strona od tego dnia nie ponosi odpłatności za przyznane usługi, gdyż jak stwierdzono w uzasadnieniu: „[...] odpłatność Pani [...] winna wynosił 0,90 zł za godzinę (...), jednakże (...) stosownie do [...]§ 4 ust. 7 [...] rozporządzenia pełną odpłatność za świadczone usługi ponosi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej [...]”. Ustalono, iż faktycznie w 2013 roku pobrano od klientki odpłatność w wysokości 107,74 zł.

ZALECENIE:

Nienaliczanie odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w przypadku, gdy wyliczona kwota odpłatności jest niższa od kwoty określonej w art. 38 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – zgodnie z § 4 ust. 7 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

TERMIN REALIZACJI

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

16. W trakcie kontroli stwierdzono również inne pojedyncze uchybienia, które szczegółowo opisano w protokole, stanowiące m.in. naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o pomocy społecznej, czy też rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, wymagające przeanalizowania pod kątem ich eliminacji w przyszłości:

- 1) W uzasadnieniu decyzji z 15 stycznia 2013 roku (znak MOPS-F2/4263/D4/06/606/2013) błędnie opisano stan faktyczny, w części dotyczącej dochodu strony. Z kolei w uzasadnieniu decyzji z 14 stycznia 2013 roku (nr MOPS-F4/4263/B48/05/972/2013) błędnie wskazano poziom odpłatności, który strona winna ponosić;
- 2) W treści nw. decyzji dokonano odrębnych poprawek daty ich wydania przy użyciu długopisu:
 - MOPS-F7/4263/M19/05/696/2013 z 22 stycznia 2013 roku,
 - MOPS-F7/4263/M19/05/697/2013 z 22 stycznia 2013 roku.;
- 3) W treści decyzji nr MOPS-F7/4263/M19/05/698/2013 z 22 stycznia 2013 roku dokonano odrębnej poprawki daty jej wydania;
- 4) W przypadku decyzji nr MOPS-F4/4263/K552/07/16438/2013, przyznającej zasiłek okresowy w kwocie 271 zł od 1 października 2013 roku do 30 listopada 2013 roku, stwierdzono brak daty jej wydania;
- 5) W przypadku decyzji nr MOPS-F2/4263/P6/06/1581/2013, przyznającej zasiłek celowy na zakup żywności na przygotowanie jednego posiłku dziennie w kwocie 84 zł za miesiąc luty 2013 r., stwierdzono brak daty jej wydania;
- 6) W przypadku decyzji MOPS-F9/4263/H164/13/.../2013 z 24 października 2013 roku, przyznającej zasiłek celowy na zakup żywności na przygotowanie jednego posiłku dziennie dla rodziny klientki, za grudzień 2013r., nie podano numeru decyzji;
- 7) W sygnaturze MOPS-F4/4263/C9/06/012853/2012 z 24 września 2013 roku stwierdzono omyłkę pisarską w postaci przywołania roku „2012”;
- 8) Klientka pobierała zasiłek stały w wysokości 529 zł na podstawie decyzji nr MOPS-F9/4263/D19/05/14282/2013 z 1 lipca 2013 roku. W dniu 11 lipca 2013 roku dołączono do akt decyzję przyznającą stronie dodatek mieszkaniowy w kwocie 220,16 zł miesięcznie na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2013 roku. Jak wynika z akt, zawiadomienie o wszczęciu postępowania przesłano stronie dopiero 30 sierpnia, natomiast wywiad środowiskowy przeprowadzono 17 września 2013 roku. W konsekwencji zmiana wysokości zasiłku stałego nastąpiła dopiero od 1 października 2013 roku – decyzją MOPS-F9/4263/D19/05/21096/2013 z 30 września 2013 roku. Jak wyjaśniono, spowodowane to było niedopilnowaniem przez pracownika terminów wynikających z obowiązujących przepisów;
- 9) Decyzjami z 9 i 13 września 2013 roku (MOPS-F9/4263/K1821/13/19226/2013, MOPS-F9/4263/K1821/13/19367/2013) przyznano klientce specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla pełnoletniego syna i wnuka. Z akt sprawy wynika, iż syn i wnuk wnioskodawcy nie byli osobami ubezwłasnowolnionymi, zatem zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, byli osobami uprawnionymi do otrzymania świadczeń;
- 10) Decyzją z 29 kwietnia 2013 roku (znak MOPS-F4/4263/M379/08/7139/2013) przyznano stronie pomoc w ilości 4 godzin tygodniowo i ustalono odpłatność w wysokości 5 % (tj. 0,90 zł za godzinę) . Jak stwierdzono w uzasadnieniu „[...] Wysokość miesięcznej odpłatności wynosi około 16,20 zł, stosownie do liczby godzin świadczonych specjalistycznych usług w miesiącu [...]”. Ustalenie odpłatności w tej

sytuacji pozostaje w sprzeczności z § 4 ust. 7 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, gdyż wyliczona kwota odpłatności była niższa od kwoty określonej w art. 38 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

ZALECENIE:

Przestrzeganie w prowadzonych postępowaniach zasad wynikających z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności z Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o pomocy społecznej oraz rozporządzeń wydanych na podstawie ww. ustaw.

TERMIN REALIZACJI

Powyższe zalecenie należy realizować niezwłocznie, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z późn. zm.), w przypadku stwierdzenia uchybień, koniecznym jest wskazanie osoby odpowiedzialnej za ich powstanie. Jako osoba kierująca jednostką organizacyjną pomocy społecznej – ośrodkiem pomocy społecznej, który zgodnie z art. 110 ustawy o pomocy społecznej jest powołany do realizacji zadań pomocy społecznej, jest Pan osobą odpowiedzialną za ewentualne nieprawidłowości w jego działaniu.

Informuję Pana Dyrektora, iż na podstawie art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, przysługuje Panu uprawnienie do złożenia zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Jednocześnie na gruncie art. 128 ust. 4 i 5 ustawy o pomocy społecznej jest Pan zobowiązany:

- w przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń, do powiadomienia mnie **w terminie 30 dni o realizacji zaleceń, uwag i wniosków;**
- w przypadku uwzględnienia zastrzeżeń, do powiadomienia mnie **w terminie 30 dni o realizacji zaleceń, uwag i wniosków,** mając na uwadze zmiany wynikające z ich uwzględnienia.

Niezależnie od powyższego, proszę o zawiadomienie mnie o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań **w ciągu 30 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia.**

Proszę o powiadomienie mnie o wykonaniu poszczególnych zaleceń pokontrolnych **w terminie 14 dni** od momentu wykonania każdego z nich, jeżeli informacja o ich wykonaniu nie zostanie zawarta w zawiadomieniu o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań, a także jeśli wskazano inny termin wykonania zaleceń pokontrolnych.

Z up. Wojewody Małopolskiego
mgr Renata Grochal
Zastępca Dyrektora
w Wydziale Polityki Społecznej

Do wiadomości:
Prezydent Miasta Krakowa